

Els animals marins que avui es troben al Parc de la Ciutadella es traslladaran al zoo marí. Però no hi haurà ni orques ni belugues (o balenes blanques), perquè necessiten un gran espai exclusiu.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Més ciència i

El Floquet de Neu o l'orca Ulisses han estat molt més que dos animals mediàtics exhibits al Zoo de Barcelona. Van ser l'emblema del projecte zoològic de la ciutat durant molts anys. Però aquest model, massa basat en l'exhibició dels animals a manera d'espectacle de circ per a divertir el turista, va caducar fa més d'una dècada. A Europa els projectes zoològics havien fet el canvi de model cap a institucions de prestigi en el camp de la recerca i la conservació.

El Zoo de Barcelona es va inaugurar el 1892 als terrenys que havien quedat lliures després de l'Exposició Universal del 1888 i gràcies a la donació d'una col·lecció privada de Lluís Martí i Codolar que tenia a la seva finca d'Horta. Avui té 110.000 socis.

La degradació del zoològic, sobretot pel que fa a les instal·lacions —els sindicats i membres de l'àmbit científic han denunciat repetidament l'estat tan lamentable d'algunes zones—, exigeix una reforma integral del parc, que fa anys que sembla que es durà a terme, però que sempre ha estat frenat per les picabaralles polítiques.

El canvi d'imatge externa i interna del zoo té data concreta d'acabament i sembla que, ara sí, es transformarà en una instal·lació moderna ajustada als paràmetres europeus. Serà un sol zoològic amb dues instal·lacions, una de terrestre, que romandrà al Parc de la Ciutadella, i una de marina, que s'instal·larà a la façana marítima de la zona del Fòrum. El projecte, que ocuparà un total de 18 hectàrees, s'haurà enllestit totalment el 2015 —l'ex-alcalde Joan Clos havia promès el zoològic marí el 2009— i s'hi hauran invertit 200 milions d'euros.

El disseny de les instal·lacions del nou Zoo de Barcelona es basarà en els criteris sobre espais que estableix l'Associació Europea de Zoos i Aquaris, que aposten per un zoològic-immersió basat en la recreació dels espais naturals al servei dels animals i dels visitants.

El recinte de la Ciutadella, que s'acabarà de reformar el 2015, es mantindrà

menys espectacle al zoo

El nou Zoo de Barcelona, amb una seu terrestre a la Ciutadella i una de marina al Fòrum, s'haurà enllestit totalment el 2015. Costarà 200 milions d'euros i tindrà vocació científica, educativa i lúdica. Però molts temen que els animals hi continuïn essent tractats com micos de fira per distreure els turistes.

El nou zoo marí s'instal·larà en una plataforma a tocar del Fòrum i s'inaugurarà el 2014.

com a espai per als animals terrestres. S'organitzarà en cinc grans zones, que reproduiran els ecosistemes de la selva, la sabana, l'estepa i les illes de Madagascar i de Flores. Actualment, el zoo ocupa 13 hectàrees de les 30 que té el parc de la Ciutadella i, per tant, la reforma es farà tenint en compte els criteris urbanístics, arqueològics, patrimonials i ambientals del parc de la Ciutadella.

El zoo marí, que s'obrirà al públic el 2014, es destinarà als ecosistemes marins, amb instal·lacions zoològiques dedicades a les aigües fredes, les mediterrànies, l'oceà, les aigües tropicals i les illes Galápagos. Cada àrea representada disposarà d'un centre d'interpretació on s'explicaran les característiques de cada zona i les adaptacions particulars dels animals i les plantes que els habiten.

Aquesta informació permetrà d'identificar els animals dins els seus hàbitats naturals, tal com viuen al lloc d'origen.

S'hi traslladaran els animals marins que ara hi ha a la Ciutadella, com per exemple dofins, pingüins i lleons marins, i també se n'hi incorporaran de nous. No hi haurà tants animals (ara n'hi ha 2.719), però seran més diversos. I l'orca Ulisses no tornarà, perquè el zoo marí no tindrà orques ni tampoc belugues (o balenes blanques), animals que requereixen un gran espai exclusiu, en pugna amb la biodiversitat per la qual aposta aquest nou model de zoològic.

Ciència i conservacionisme. El projecte, que encara s'ha d'aprovar definitivament, "és una aposta de futur basada en la biodiversitat, els programes

de conservació, la introducció d'espècies i la divulgació per a tots els públics", va explicar l'alcalde Jordi Hereu a la presentació.

Amb aquesta voluntat pedagògica, ja s'han dissenyat uns quants recorreguts. Entre aquests, hi haurà l'itinerari evolutiu, que mostrarà les diverses formes de vida segons el nivell evolutiu, des dels bacteris fins als mamífers. També s'oferirà un recorregut per conèixer els fenòmens oceànics que afecten la biodiversitat marina. El visitant hi descobrirà les propietats químiques de l'aigua, la temperatura, la pressió, la salinitat, la llum, el color i el so, els corrents, les ones o les mareas.

Però, més enllà de la noble voluntat de millorar la qualitat de vida dels animals, fa la impressió que el nou zoo interessa tant les autoritats municipals perquè va lligat amb un altre gran remodelatge urbanístic, potser comparable al del Fòrum de les Cultures. De fet, l'alcalde es va esforçar a remarcar que el zoo marí completarà la façana marítima de llevant, "creant un nou espai de centralitat per consolidar-lo com un pol d'atracció cultural, econòmica, de recerca i de lleure".

Amb la reforma integral, el zoològic perdrà tres hectàrees, que finalment no es dedicaran a l'ampliació del Parlament dins el parc, com s'havia previst, sinó que s'hi integraran. Això permetrà de crear en aquest gran pulmó verd de la ciutat nous itineraris i millorar la connexió entre els barris de la Ribera i la Barceloneta, ja que s'obrirà a la ciutat. D'una altra banda, encara s'estudia com eliminar la barrera que significa el mur que separa el parc de la Ciutadella i el carrer de Wellington, probablement obrint-hi portes, a més de la millora de les connexions entre el passeig de Lluís Companys i la Barceloneta.

Agressió al litoral i als animals?

Precisament el zoo marí és el que més crítiques ha suscitat. L'organització ecologista Greenpeace ja va denunciar l'any 2005 que la construcció d'un zoològic marí a la façana marítima de Barcelona era "l'actuació més greu de totes les que hi ha hagut al litoral els últims anys i estableix un greu precedent". Greenpeace es referma en l'acusació i alerta que el zoo marí es desenvoluparà com una activitat "pri-

El projecte no especifica si s'hi mantindran els espectacles amb els dofins, que han despertat molt de rebuig per part d'associacions de defensa dels drets dels animals.

vada i lucrativa” en un domini públic, que significarà “continuar destruint el litoral”; la plataforma del zoo marí que guanyarà espai a la mar ja és construïda. El president d'ICV a Barcelona, Ricard Gomà, nega l'acusació de Greenpeace: “Aquesta infraestructura pot fer compatible un ús del litoral en condicions de sostenibilitat amb la ubicació del zoològic en aquest espai sense agredir el territori”.

Per una altra banda, la Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural, Depana, estudia el nou projecte, però avança que s'oposarà a qualsevol espectacle amb dofins sense cap contingut pedagògic, perquè, a parer seu, els animals hi són ridiculitzats com si fossin pallassos de circ. De fet, les noves instal·lacions de la part marina del zoo sembla que són dissenyades per continuar exhibint els dofins en forma d'espectacle, tot i que l'Ajuntament en cap moment no n'ha fet bandera, i el projecte que va presentar a la premsa a final d'any ni tan sols esmenta aquesta possibilitat.

Aposta pública o negoci privat.

Si bé els grups polítics de l'Ajuntament de Barcelona tenen coll avall que el model de circ-espectacle s'ha esgotat i que s'han de capgirar els plantejaments del zoològic, no hi ha pas un acord ferm sobre com i qui ha de gestionar el nou projecte i quina importància hi ha de tenir l'atracció de turistes.

El PSC, que ha dissenyat el projecte, veu clar que cal recórrer al capital privat per finançar part dels 200 milions d'euros que caldrà invertir-hi fins el

2015, tot i que matisa que “la participació privada no condicionarà l'opció estratègica del projecte i la seva gestió serà només pública”.

I el soci de govern, ICV, rebutja “un zoo en mans d'operadors privats, que l'acabarien convertint en un gran zoo turístic”. Els ecosocialistes volen “un projecte científic i de recerca, d'educació i de lleure en família per als barcelonins”, i que les inversions es planifiquin a llarg termini, perquè “el zoo ara no

Els partits discrepen sobre el model de gestió del nou zoològic, si públic, privat o mixt

és la màxima prioritat de Barcelona”, explica Ricard Gomà. Malgrat aquestes diferències de concepció, ICV veu molt proper l'acord amb el PSC.

ERC defensa que es respecti el caràcter de servei públic del zoològic i que l'ajuntament sigui determinant en la gestió i el finançament. Per als republicans, cal crear una veritable cultura zoològica a la ciutat, basada en la conservació, l'educació i la investigació. Comptat i debatut, ERC està força d'acord amb el projecte que acaba de presentar el consistori. A l'altre extrem, CiU i PP critiquen la forta inversió pública al zoològic i exigeixen que se'n passi la gestió a mans privades, perquè

les necessitats d'inversió de la capital catalana no casen precisament amb una despesa de 200 milions d'euros en un nou parc zoològic.

Centre d'interpretació animal.

Un altre projecte associat al zoo és el nou ús que es donarà a l'edifici del Fòrum. Serà la nova seu del Museu de Ciències Naturals, que també compta amb el Jardí Botànic de Montjuïc i les col·leccions de les antigues instal·lacions del parc de la Ciutadella, que apleguen els museus de zoologia i geologia. El centre formarà part del futur Museu Nacional d'Història Natural de Catalunya, previst al pla de museus de la Generalitat. El canvi d'emplaçament, amb la reforma de la Ciutadella, permetria de coordinar l'activitat del museu amb la del zoo marí, a més d'estudiar les espècies marines vinculant-les amb el seu hàbitat natural. D'aquesta manera, es preveu que s'aconseguirà de crear un pol d'atracció d'activitats d'investigació i docència.

Sigui com sigui, el zoològic deu ser un projecte molt important, perquè històricament ha estat objecte de debat polític i també de moltes picabaralles. Potser és perquè es tracta d'un patrimoni d'alt valor per a la ciutat, estimat pels barcelonins i pels turistes. Al capdavant del zoo hi han passat tres colors polítics, ERC, ICV i ara el PSC. La sortida d'ERC del govern municipal l'any passat va deixar la presidència del zoo en mans de l'ecosocialista Imma Mayol, sense que s'hagués avançat gaire en la transformació cap al model de zoològic europeu que volia el republicà Jordi Portabella, basat en el contingut científic i conservacionista. I Mayol va durar poc. Deixant la presidència del grup municipal d'ICV, abandonava també la presidència del zoo, que passava a mans del seu col·lega Ricard Gomà. El zoo s'anava degradant i els treballadors en denunciaren l'estat d'abandonament; ICV tenia dubtes sobre el projecte de zoològic que volia imposar el PSC i va preferir una retirada a temps. Ara, el futur d'aquesta institució el dibuixen els socialistes i, si res no es torça a darrera hora, el projecte presentat per Jordi Hereu el 30 de desembre del 2008 serà una realitat el 2015.

Gemma Aguilera